

Diversi Tractatvs

Coloniae Agrippinae, 1629

Dispytatio II. Quæ nam sit hæc potestas, quamque diuturna?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61359)

noraretur, ac susciperetur, decuit, vt signis & portentis confirmaretur, & grauissimis supplicijs Apostoli primi fidei prædicatores in enormiter peccantes animaduertent, vt patet ex occisione Ananiæ, & Saphiræ *Actuum. 5.* *August.* 5. *August.* 17. *Admantum cap. 17.* ui Petri verbo, *Act. 5.* & de eodem Petro narrat Aug. contra *Admantum cap. 17.* occidisse solo verbo. Grauissimam autem fuisse pœnam tradere quempiam Sathanæ vexandum corporaliter, quis dubitet? quam infligit D. Paulus Corinthio incestuoso, ac Alexandro, & Hymenæo. At verò iam fide propagata, & ferè à toto orbe recepta, vsu huiuscemodi potestatis Ecclesia non indiget: quia atrox esset supplicium sine necessitate, tum quia Ecclesia, Apostolorum tempore erat potestate temporali destituta ad punienda enormia crimina: & idè decuit in Apostolis, vt timerentur, esse prædictam potestatem: secus in Ecclesia nostris temporibus, quando etiam temporali gladio ferire, ac coercere criminosos potens est.

8 *Ad secundum responderetur.* neminem interpretum sacra Scripturæ (quem ego viderim) explicasse præfata loca de plenaria potestate super dæmonia, sed tantum ad cogendum ea, ne nobis noceant spiritualiter, aut corporaliter, quod & verba concessionis sonant, si benè expendantur. Ad confirmationem responderetur, dæmones eam licentiam petere, quando affliguntur, & iubentur exire, & non alijs nocere; non quia po-

testas sit apud adiuratores dæmones immittendi intra hominum corpora, vt eos vexent corporaliter, sed quia iubentur neminem alium introire, quam iussionem ægrè ferunt.

DISPUTATIO II.

Quæ nam sit hæc potestas, quamque diuturna?

Valde obscurum est quid sit: nã Arist. 2. ethic. cap. 5. dicit: *Tria sunt in anima: potentia, passio, & habitus.* Sed potestas hæc coercendi dæmones, aut abigendi ne noceant hominibus, non est potentia: quia sic conueniret omnibus, quibus potentia animæ sunt communes: neque etiam est passio: quia nulla ex his, quæ numerantur à D. Thom. in materia de passionibus: neque etiam est habitus: quia habitibus vtimur cum volumus, vt testatur Commentator 3. *de anima:* at non vtuntur etiam exorcistæ hac potestate coercendi dæmones, quoties libuerit, nam vt infra videbimus, sæpe intentant abigere dæmones, & eorum castus, & irritus redditur conatus: ergo non est habitus. *Dicit quis:* est quædam potentia instrumentalis, concessa à Deo Apostolis, & alijs discipulis ad abigendos dæmones per Dei nominis aut Christi inuocationem, vt patet *Luca 10.* & *Matth. 10.* & alibi sæpe. *Luca 10.* *Matth. 10.* Hæc autem potestas pertinet ad secundam speciem qualitatis in coordinatione supernaturali, sicut potestas absoluendi à peccatis concessa Sacerdotibus.

Contra secundum: nam sequitur; quibus hæc potestas concessa est, semper adesse facultatem utendi ea, appositam debitam materia. *Consequens* talium est: quia sæpe tentant exorcistæ habentes hanc potestatem eijcere dæmonia, & non valent: & Apostoli frustra tentarunt eijcere dæmonem

Matt. 17. à quodam puero, *Matth. 17.* & *Luca 9.*
Luca. 9. & tamen acceperant hanc facultatem. Quod si dicas: pertinet ad gratiam miraculorum, quæ nihil horum est, sed quid actuale, ut dicit *D. Tho.* agens de gratijs gratis datis.

Contra arguitur tertio. Quando homines initiantur ordine exorcistarum confertur illis potestas hæc, nam dicitur illis ab ordinante: *Habeto potestatem imponendi manus super energumenum, siue baptizatum, siue catechumenum.*

Concil. Carthag. 4. Ita habetur in Concilio Carthag. 4. *cap. 7.* & in antiquis Ecclesie ritualibus: sed in collatione huius ordinis, sicut neque in aliorum, non confertur ordinandis gratia aliqua gratis data: ergo, &c. *Confirm.* quia in exorcistæ ordine, si verum Sacramentum est (ut quidam putant) non confertur aliud, nisi character: at character non est gratia gratis data, sed potius qualitas quædam pertinens ad secundam speciem qualitatis: ergo, &c.

Quarto. *Matt. 10.* ac *Luc. 10.* & alibi sæpe dedit Christus Apostolis potestatem super spiritus immundos, id est cacodæmones, sed non est dicendum dedisse aliquam gratiã gratis datam: quia id quod ibi dedit pertinet ad donum copiosæ gratiæ, qua-

lis decebat ministros legis gratiæ: sed gratiæ gratis datæ in omni statu, & in omni lege collatæ sunt à Deo ad utilitatem suæ Ecclesie: ergo potestas hæc abigendi dæmones (quam diximus esse in Ecclesia Christi ex eiusdem Servatoris munere) non est aliqua gratia gratis data.

Quinto. Id, quod commune est omnibus fidelibus, potius pertinet ad virtutes, quam ad gratias gratis datas: sed præfata potestas promittitur omnibus fidelibus, *Marc. ult. Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur, in nomine meo dæmonia eijcient, &c.* ergo. *Cōfirmatur:* quia ex hoc loco potius colligitur, hanc potestatem accedi dæmones fidem esse; fides autem virtus Theologica est, nõ gratia gratis data.

Pro resolutione *premittendum* est, duplicem posse intelligi potestatem abigendi dæmones relicta à Christo Ecclesie suæ. *Vna* est per solam designationem ad id munus exercendum, nulla collata perfectione reali, per quam homines fiât potētes ad dæmones profligandos, sed dūtaxat dicuntur habere potestatem: quia designati & electi sūt ad id officium: ad eum modum, quo quando Rex elegit aliquem in prætorē, nullam ei perfectionem reale cōfert, sed tantum designat illum ad munus prætoris exercendum. *Altera potestas* est, qua homines (aliàs imbecilliores) fiunt potētes ad fuganda dæmonia virtute cōmunicata à Deo, & hanc necesse est esse in hominibus ad efficiendum opus tam impar suis viribus, estq; vera & realis perfectio. Hoc supposito.

Dico

3 Dico 1. Absque dubio prior potestas fuit in Ecclesia primitiua, & perseverat in nostra. *Prior pars prob.* Matt. & Lucæ 10. vbi Dominus discipulis ait: *Eccc dedi vobis potestatem spirituum immundorum, &c.* & tunc nil aliud fecit, nisi designare eos ad pellēdos dæmones. *Secunda pars prob.* in ordine exorcistarum initiatis, qui ex vi sue ordinationis talem potestatem accipiunt.

Dico 2. Potestas in secunda acceptione non est habitus, neque potētia habitualiter in volūrate aut intellectu existēs, neq; aliqua virtus moralis, aut intellectualis. *Prob. arg. 1. & 2. factis in principio dubitationis.*

4 Dico 3. Præfata potestas reducitur ad gratiā miraculorū, aut verò ad gratiā sanitatum, q̄ inter gratias gratis datas cōnumeratur. *Prob.* nā circa testimonia citata sacre Scripturæ interpretes dicūt, ea mirabilia, q̄ ibi recēsentur, ad gratiā miraculorū aut sanitatū pertinere. Et verba ipsa expresse indicant: ait Matth. *Dedit eis* (nimiriū discipulis) *potestatem spirituum immundorū, vt eijcerent eos, & curaret omnē languorē, & omnē infirmitatē.* Et post pauca explicans Dominus ad quæ se extēderet præfata potestas, ait: *infirmos curate, leprosos mundate, dæmones eijcite, &c.* Quæ quis nō videat ad gratiam sanitatum, aut miraculorum pertinere? Idem videre ac expendere licet Marci ultimo.

D. Thom. *Secundò prob.* ex doctrina D. Th. in multis locis, vbi agēs de miraculorū gratia, ait, eā à Deo cōferri ad confirmationem doctrinæ suæ, iuxta illud Marci ultimo: *Et sermonē confirmate se-*

nt.

quētibz signis: sed p̄ nil aliud fidei doctrina plus corroborata est, quā per dæmonū eiectionē, vt videre licet in Euāgelica historia: ergo potestas abi-gēdi dæmonia ad gratiā miraculorū pertinet, aut verò ad gratiā sanitatū. Qua ratione p̄ eiectionē spirituum neq; obfessi ab ingēti infirmitate liberantur: & fortasse gratia sanitatū sub gratia miraculorū cōtinetur, vt adnota-

Ferr.

uit Ferrar. lib. 3. contra gentes, cap. 154.

Quod si cupis pressius scire, qd sit, & in quo consistat hæc gratia, seu potestas eiectionis dæmonum: scito esse virtutem quandam instrumentalem à Deo communicatā hominibus, per quam fiunt potentes ad opus exuperans vires naturæ, qualis est eiectionis dæmonū: vt rectè adnotauit D. Tho. loquens *de gratia miraculorum qu. 6. de potentia ar. 4.* de qua virtute, ait, quantum ad suam permanentiam esse iudicandū sicut de formis imperfectis (quæ vocātur intentiones) quæ non permanēt nisi ad præsentiam agentis principalis, sicut lumē in aere, & motus in instrumento: & 2. 2. q. 78. a. 1. ad primum, ait, nō posse esse qualitatem habitualiter manētē in anima. Quid ergo est? motus quædā diuina qua-ctio adiurantis eleuatur, vt sit instrumentū Dei potens in actu primo ad fugādos dæmones, & hæc virtutē instrumentale (quæ est pars integralis gratiæ miraculorum) appellabimus deinceps gratiā eiectionis, & potestatem ad eijciendos dæmones, eo quod est principium instrumentale ad præfatum effectum efficiendum.

D. Tho.

Sed.

5 *Sed ne quis decipiatur in eo quod dixi, hanc virtutem instrumentalem esse motionem Dei, oportet aduertere, dupliciter se habere Deum in communicanda hac virtute seu motione. Vno modo mouendo mentem hominis vt imperet dæmonibus fugam, quo mediante imperio fugantur. Secundo modo potest contingere vt Deus non moueat mentem hominis ad imperandum dæmonibus motione aliqua supernaturali, sed ipse homo concursu naturali, & generali se moueat ad imperandum eam fugam, quæ de facto sequitur Deo operante, & homine cooperante.*

In priori modo tres interueniunt actiones, ex auxilio Dei speciali, & supernaturali. *Prima est excitatio ad imperandum dæmonibus. Secunda imperium ipsum. Tertia eiectio dæmonum.* In secundo modo tres etiam intercedunt motiones. *Prima more naturalis. Secunda & tertia supernaturalis. Priori modo solet Deus mouere Sanctos, qui non solum eijciunt dæmonia, aut miracula faciunt per imperium: verum etiam peculiariter excitantur, & mouentur à Deo ad miracula patrandæ, quam motionem in se agnoscentes miracula operantur cum fiducia: & interdum viri non sancti hac motione gaudent, maxime quando operantur miracula ad confirmanda dogmata fidei: aliàs temerarij essent in pollicendis miraculis, ignorantes, an Deus ea miracula velit facere: & de isto modo operandi miracula posuit D. Tho. exemplū*

qu. 178. citata, & declarauit adducto D. Tho. modo, quo solet Deus impartiri donum prophetiæ. Secundo verò modo communiter solent exorcistæ dæmonia pellere: & in vtroq; modo gratia gratis data cōsistit in imperio, quod eleuatur à Deo vt efficaciam habeat ad dæmones fugandos. Eleuatio autem ista nihil est aliud quam Dei motio communicata illi imperio. Vis ergo illa, seu efficacia instrumentalis communicata imperio adiurantis dæmones, est ipsamet gratia gratis data. Motio autem illa, qua adiurator excitatur à Deo supernaturali auxilio, vt ad imperandum dæmonibus accingatur, neque est necessaria in omni eiectione dæmonum, nec concurrit instrumentaliter ad eam; ac proinde non est gratia gratis data, sed ea motio, qua mouetur mens ad iurantis, vt sic (id est quatenus adiurat) vt fiat instrumentum diuinæ virtutis ad pellendum dæmonem. Et hæc bene nota, si vis intelligere in quo consistat potestas eiectiua dæmonum.

Ad primum argumentum in initio dubitationis positum resp. Aristotelem non esse intelligendum de omnibus, quæ sunt in anima, sed de his dumtaxat, quæ per modum qualitatis inhærentis sunt principia humanorum actuum, & iuxta mentem D. Thom. 2.2. loco citato, impossibile est principium operandi miracula esse aliquam qualitatem habitualiter manentem in anima: at verò potestas arcendi dæmones, ne nobis nocerent,

nihil

Resp. ad Arg. 6

nihil aliud est, nisi motio quædam, qua eleuatur imperium exorcistarū, & mens eorum, vt sint potentes ad abigendos dæmones; vt paulo ante fusius explicauimus. Quod si contendas, hanc potestatem esse passionem (nomine passionis accepto pro qualibet receptione motionis) non moror: modo asseras tantum inesse per modum transeuntis, non vt quid habituale.

Ad secundum patet' exsupradictis.

Ad tertium. Siue dicas exorcistarū ordinem esse sacramentum, & imprimere characterem siue non (quod non est præsentis considerationis) existimo non conferri eo ordine initiatis gratiam, seu potestatem expellendi dæmonia de facto. Vidimus enim multis initiatis eo ordine adiurationem dæmonum infeliciter succedere, & multis aliis nullo ordine initiatis feliciter: & tamen si illa potestas exorcistis daretur, appositæ debita materia semper se explicaret in actum: sicut & in potestatibus collatis in aliis ordinibus, & sacramentis contingit. Quando ergo illis dicitur in ordinatione sua: *Accipite potestatem, &c.* solum datur illis potestas solenniter adiurandi energumenos per recitationem exorcismorum ab Ecclesia institutorum, quod aliis, qui non sunt exorcistæ prohibitum est, vt inferius videbimus. Ex his patet quid dicendum sit ad confirmationem.

7. In quarto argumento tangitur dubitatio in auctore, an scilicet in omni legis sta-

tu, siue natura, siue scripta; si- **Dubium.**
ue gratia, extiterit potestas hæc adiurandi, & abigendi dæmones? Cui affirmatiue respondeo & prob. nam Ecclesia in omni legis statu gubernabatur ab Spiritu Sancto, sed ad bonam gubernationem spectabat, vt fidelibus daretur facultas abigendi, & expellendi dæmones, ne homines molestarent: ergo re vera in omni legis statu huiusmodi potestas collata est. Minor probatur: tum quia vexationi dæmonum grassanti maximè in statu legis scriptæ, nulla alia ratione mederi poterat, nisi hac obtenta à Deo facultate: tum etiam, quia potestas hæc abigendi dæmones, ad gratiam miraculorum reducitur, vt vidimus, quæ in omni statu Ecclesiæ apprimè necessaria fuit, vt colligere licet I. ad Corinth. 12.

I. Cor. 12.

Secundo prob. discurrendo per singulos legis status: nam in lege gratiæ adfuisse præfatam potestatem, iam probauimus certum secundum fidem in præcedenti disputatione. In lege vero nature propter rationem factam opinamur extitisse: in lege scripta etiam certo censemus non defuisse, ex testimonio D. Lucæ 6. 11. Vbi Iudæi inducuntur obiiicientes Christo Domino, quod dæmonem à quodam expulisset in Beelzebub Principe dæmoniorum. Et hanc calumniam à se repellere procurans Dominus, id egit exemplo filiorum Iudæorum, qui apud ipsos munere exorcistarū fungebantur, & dæmonia eiiciebant. & ait: *Si ego in Beelzebub eiicio dæmonia,*

Lucæ 11.

B

filii

fitii vestri in quo eijciunt: supponens esse apud Iudæos qui potestatem habebant, & exercebant eijciendi dæmonia ab obsessis.

2. Quod si quispiam dicat, per hos filios Iudæorum Apostolos vel discipulos Domini intelligi. Ita D. Hieronymus, *Math. 12. Hilarius Can. 12. Chrysostomus homil. 41. in Matthæum. Hilarius.* Respond. Alii inter quos ipsemet Hieronymus loco citato, per filios Iudæorum intelligunt exorcistas eius gentis, qui antè Christi aduentum præcessere, & tunc repulsio calumnie contra Phariseos fortius procedit: tum, quia quando hæc calumnia Christo obiecta fuit, nondum Apostoli cum hac potestate ad prædicandum missi fuerant: tum, quia similem obiectioem verosimile est Phariseos obiecturos Christi Apostolis eijcientibus dæmonia, quam suo Magistro obiecerunt, ut insinuat *Matthæi 10. Si pater familias (inquit) Beelzebub vocauerunt, quanto magis domesticos eius?* Sed hac expositione in sua probabilitate relicta, adhuc probatur fuisse in Synagoga potestatem coercendi dæmones. Ita Iosephus lib. 3. antiquitatum cap. 2. vel 12. Præstitit (inquit Iosephus) Deus Salomoni, ut contra dæmones artem ad utilitatem hominum & eorum curas edisceret, & incantationes instituit, quibus adstricti dæmones, ne denuo redeant effugantur, & hæc cura hætenus apud nos multum prævalere dignoscitur. Item Epiphanius contra Ebionenses cap. 3. inquit, non tantum Iudæos, medijs his artibus à Salomone ac-

ceptis, dæmones expulisse, verum etiam adhibito nomine Dei tetragrammaton, cui enim illud scire aut fati licuisset ea potestate ad dæmonia profliganda potiebatur.

His præmissis respondetur ad argumentum eam gratiam eijciendi dæmones Apostolis concessam eiusdem speciei esse cum ea, quam in omni legis statu extitisse diximus. Cæterum longè superasse utramque legis, scilicet naturæ, & scripturæ; primo in efficacia maiori, ut patuit ex tanta multitudo obsessorum à dæmonibus liberatorum per Christum, & eius Apostolos, ut narrat Evangelica historia. Quam maiorem efficaciam commendant D. Pauli cingula, Petri umbra, quæ dæmonia excludebant. Secundo. Potestas præfata in lege gratiæ cæteras superat diuturnitate; nã aliæ etiã legis scriptæ potestates, celsate lege cessarunt. Hæc verò quæ est in lege gratiæ, vsque ad seculi finem sicut Ecclesia Christi permanebit. Tertio. Hæc potestas maxime Apostolorum tempore in eos, ac omnes discipulos, imò fere in omnes fideles effusa est: quia cum ordinaretur ad confirmationem fidei, & illo in tempore primitiæ Ecclesiæ fides, quasi arbutum tenellum crescebat, oportuit omnes eiusdem fidei concionatores (erant autem fere omnes fideles) gratia miraculorum donari, maxime in expulsionem dæmonum, per quam fides augebatur, & nimis confirmabatur. Itaque Christus & concessit suis Apostolis, ac fir-

ac fidelibus eam potestatem, quam Deus concesserat in omni legis statu, & multis prerogatiis perfectiorem, ut iam diximus. Ex his patet ad quartum.

10 In quinto argumento, & eius confirmatione desideratur explicatio testimonii citati *Marci ultimo*, cuius exactam explicationem trademus inferius, disputantes de fidei necessitate ad dæmonum eiectionem: & propterea ab ea supersedentes, modo respondemus ad argumentum. Potestas miracula faciendi in principio nascentis Ecclesiæ fere omnibus fidelibus dabatur: quia fere omnes intendebant propagationi doctrinæ Christi, quæ magnopere per signorum patratiōem crescebat, & confirmabatur: at nunc propagata fide per totum orbem, & confirmata, non est necessarium hanc potestatem omnibus fidelibus conferri, sat est aliquibus, & raro dari.

DISPUTATIO III.

An potestas expellendi demones, ne hominibus molestias inferant, possit esse naturalis.

1. ET videtur esse naturalem, id est à natura vrente prædicta potestate exortam: quia legimus multos, & impiissimos Magos hanc obci-

nuisse facultatem, & de facto dæmonia eiecisse ab hominum corporibus: inter quos non infimum locum occupavit Apollonius Ty- *Apollo-*
 anæus, qui inter alia miranda opera, *nus Ty-*
 quæ faciebat, dæmones expellebat *aneus.*
 ab hominum corporibus: & hac arte tot sibi continuit discipulos, ut Eusebius octo libros aduersus Philo- *Eusebius.*
 lostratum Apollonii præconem co- *Africanus*
 ctitus fuerit scribere. Hac etiam potestate vsus fuisse quosdam Magos legimus apud Africanum, qui post *Africanus*
 ductos aliquos circulos, & characteres in fronte dæmoniaci, interrogatumque dæmonem ab hominibus eiiciebant. Et Iustinus in oratione ad *Iustinus*
 Gentiles, alios simili arte vtentes retu- *Martyr.*
 lit. De similibus videtur loquutus fuisse Vlpianus lib. 1 ff. de vari. & ex- *Vlpianus*
traord. cognit. cum negat his, qui incantantur, qui imprecati sunt, & qui exorcizantur de eorum mercede ius esse dicendum: loquitur Vlpianus de Magis, qui non erant Christiani etenim Christiani gratis absque aliqua cōditione stipendii huiusmodi officium consueuerunt exercere) sed Gentiles impostores, & circulatores, qui vrbes circuabant, & superstitionibus vtiebantur, & eo exercitio instar medicorum curantium corpora, quæstum faciebant, & pecunias colligebant, ut ait Baronius, lib. 1. *Baronius*
Annalium circa annum Domini 56. Demum hac eadem potestate vsi sunt illi, quorum meminit D. Gregorius lib. prim. *D. Gregor*
Dialog. ca. 10. qui feminam nobilem